

18.12.2013

NVE

Konsesjonsavdelingen

Postboks 5091 Majorstua

0301 OSLO

Epost; nve@nve.no

Søknad om bygging av 8 småkraftverk i Sulitjelma, Fauske kommune, Nordland

Sulitjelmaområdet (Fauske og Saltdal kommuner) er sterkt preget av mange store naturinngrep. Ser man bort fra over hundre års storskala gruvedrift med de spor dette har satt, er det først og fremst de store vannkraftutbyggingene i siste halvdel av forrige århundre som er mest synlige. Over 60 km av vassdraget som renner gjennom Sulitjelmaområdet er regulert. Det gjelder Balmivassdraget fra Balvatnet i sør, via Kjelvatnet, Dajavatnet, tettstedet Sulitjelma med Langvatnet og helt ned til Skjerstadfjorden i vest. I tillegg kommer sideelvene/vassdragene med Rupsielva, Storelvvatnan, Låmivatnet, Valffarjohkka, Dorrovatnet, Annabekken og Tverrelva. Det 12 km² store Låmivatnet alene, med reguleringshøyde på over 60 meter, er et betydelig inngrep. *Man kan i dag si at tørre elveløp, store steinfyllinger, nedtappede vatn og utrygge iser er markante trekk i landskapet i Sulitjelma.*

Da Villumselva ble vernet i 1980 var begrunnelsen at den **”fungerer som restfelt i et ellers tungt vannkraftutbygget område”**. Så å si hele vannkraftpotensialet er utnyttet, bare noen få, mindre elver er uberørt. De planer som nå foreligger, vil gi som resultat at det ikke vil være naturlige elver og fossefall tilbake i et område på flere hundre kvadratkilometer.

I tillegg til vannkraftutbygging er Sulitjelma sterkt preget av hytte- og fritidsbebyggelse. Sør for tettstedet Sulitjelma, i området opp mot skoggrensa, ligger et av Nord-Norges største hyttefelt, med over 600 hytter. I løpet av de siste fem åra er Sulitjelma Fjellandsby bygget med om lag 100 nye fritidsboliger i Daja. En reguleringsplan for gruvebyen Jakobsbakken legger til rette for at det tilføres 25 nye fritidsboligheter. Det er også verdt å nevne at det til sammen er flere hundre båtnaust ved alle større vatn i området og at Sulitjelma Turistsenter AS har omlag 130 faste oppstillingsplasser for campingvogner på sitt anlegg. På denne måten er størstedelen av Sulitjelmaområdets areal, under skoggrensa, utbygd med hytter, fritidsboliger og turistanlegg.

Mange av hyttene i Sulitjelmaområdet er ikke av nyere dato. Men selv om tallet på hytter ikke har økt nevneverdig de siste tretti år, har bruken av hyttene endret seg betydelig. Lettere atkomst, større hytter og økt komfort har ført til kraftig økning i antall overnattingsdøgn per hytte. Mange av hyttene brukes nå gjennom hele året, selv i den mørkeste og kaldeste delen av vinteren. Den økte bruken fører til et økt press på hele området.

Gjennom opprettelsen av Junkerdal Nasjonalpark er det meste av fjellområdet, som er over skoggrensa og sør for tettstedet Sulitjelma, vernet. Det har medført et betydelig press på randsonen til parken. Fritidsboligene i det gamle gruvesamfunnet Jakobsbakken ligger i avstand til Junkerdal Nasjonalpark med 750 meter. Sulitjelma Fjellandsby ligger ca 1000 meter fra parkgrensa. I tillegg er det bygd et

alpinanlegg her, med startpunkt 800 meter fra nasjonalparken. Med utgangspunkt i Daja går den såkalte turistløypa for snøscooter over til Sverige.

Sulitjelma er et av de store hovedutfartsområdene for Salten hvor et stort antall mennesker søker kontakt med naturen. På grunn av de store inngrepene er det nedenfor skoggrensa bare små avgrensede områder som framstår som helt uberørte. Etter at gruvedriften ble lagt ned har næringsutviklingen i Sulitjelma særlig fokusert på reiseliv og turisme. Det er naturen i Sulitjelma som det store fortrinnet og flere bedrifter har blitt etablert. En nedbygging av de få urørte områdene vil være en direkte trussel mot den lokale reiselivsnæringen.

Med bakgrunn i de store naturinngrepene i Sulitjelmaområdet er det særs viktig at de siste restene av uberørte områder vernes om. Søknaden om de 8 nye småkraftverkene må derfor avslås.

I søknaden om konsesjon vises det til at det ikke er kjente automatisk fredede kulturminner i tiltaksområdene. Som belegg for dette vises det til samisk-etnografisk avdeling ved Universitetet i Tromsø som foretok en registrering i Sulitjelma i 1984. Denne registreringen tok for seg hele gruveselskapets konsesjonsområde på ca 500 km². Undersøkelsen ble utført av to studenter i løpet av noen få dager og en vesentlig del av registreringen var basert på intervju av lokale kjentmenn. Det sier seg selv at en grundig arkeologisk registrering den gang ikke var mulig innen for tidsrammene som var avsatt til dette arbeidet. I tiltaksområdet kan det derfor ikke utelukkes at det finnes samiske kulturminner som er eldre enn 100 år og dermed automatisk fredet. Før et eventuelt inngrep kan finne sted må utbyggerne pålegges undersøkelser og registreringer i tiltaksområdet. Sulitjelma historielag vil også fremheve kulturminner fra gruvedriften, som i dag har stor verdi for både museumsvirksomhet og turistbedriftene. Heller ikke på dette området er det gjort registreringer og utvelgelser, for hva som er verd å bevare. Både Vallfærjohka kraftverk, Galbmejohka kraftverk, Granheibekken kraftverk og Sjønståfossen kraftverk berører slike kulturminner som i dag har stor regional verdi og som er viktig for fremtidig formidling av Sulitjelma som et industrielt kulturminne.

Med hilsen
For Sulitjelma Historielag

Kjell L. Olsen
Leder